

● مقاله تحقیقی **کد مقاله: ۱۲**

ارتقا روند تعویض کفش‌های منطقه‌ی غیر محدود در محل ورود به منطقه‌ی نیمه محدود در اتاق عمل بیمارستان منتخب اصفهان در سال ۱۳۹۵ - یک مطالعه اقدام پژوهی

چکیده

زمینه: افرادی که از بیرون اتاق عمل وارد دیپارتمان جراحی می‌شوند باید به درستی پوشش جراحی مناسب برای ورود به منطقه‌ی نیمه محدود و محدود را بپوشند. کفشی که در مناطق محدود و نیمه محدود پوشیده می‌شود نباید در مناطق غیر محدود پوشیده شود. نظر به اینکه میکروب‌های بیماری‌زا داخل کفش جمع شده و به داخل اتاق عمل منتقل می‌شوند، پژوهش حاضر با هدف اصلاح روند تعویض کفش‌های منطقه‌ی غیر محدود در محل ورود به منطقه‌ی نیمه محدود انجام شد.

روش کار: مطالعه‌ی حاضر با رویکرد اقدام پژوهی با رویکرد همکاری متقابل (mutual approach) بود که در بیمارستان منتخب وابسته به دانشگاه علوم پزشکی اصفهان انجام شد. ۱۷ نفر از پرسنل اتاق عمل بیمارستان منتخب به روش در دسترس انتخاب شدند. ابزار گردآوری داده‌ها شامل پرسشنامه محقق ساخته‌ای بود که روایی و پایایی آن تأیید شد. برای مطالعه‌ی حاضر یک چرخه‌ی عملی چهار مرحله‌ای (شناسایی مشکل، ارزیابی مشکل، برنامه‌ریزی برای حل مشکل و اجرا) طراحی و اجرا گردید.

یافته‌ها: میزان آگاهی افراد از مشکل موجود، علل عدم تعویض کامل کفش‌های منطقه غیر محدود در محل ورود به منطقه نیمه محدود و راهکارهای اجرای تعویض کامل کفش‌ها شناسایی شد. با برگزاری کلاس آموزشی، تهیه‌ی کفش، برگزاری جلسه با مسئولین برای نظارت بیشتر، نصب تابلو، پمفلت و جداسازی و تعیین مرز در بین مناطق، کفش‌های مناطق نیمه محدود و غیر محدود کاملاً از هم جدا شد. **نتیجه‌گیری:** نتایج مطالعه نشان داد همکاری بین پرسنل و مسئولین می‌تواند در ارتقا روند تعویض کفش‌های منطقه‌ی غیر محدود در محل ورود به منطقه‌ی نیمه محدود در اتاق عمل مؤثر واقع شود.

واژگان کلیدی: کفش اتاق عمل، منطقه‌ی نیمه محدود، منطقه‌ی غیر محدود

دکتر قدمی احمد ۱*

دکتر ایرج‌پور علیرضا ۲

حسینی میلاد ۳

کریمی اشکان ۳

قره‌زاده علی ۳

جلالی حبیب ۴

۱- استادیار گروه پرستاری،

دانشگاه علوم پزشکی اصفهان

۲- دانشیار گروه پرستاری، دانشگاه

علوم پزشکی اصفهان

۳- دانشجوی تکسین اتاق عمل،

دانشگاه علوم پزشکی اصفهان

۴- دانشجوی پرستاری، دانشگاه

علوم پزشکی اصفهان

* نشانی نویسنده مسؤول:

اصفهان، هزار جریب، دانشگاه علوم

پزشکی اصفهان، دانشکده پرستاری

و مامائی

تلفن: ۰۹۱۳۳۱۷۷۰۴۵

نشانی الکترونیکی:

Ghadami@nm.mui.ac.ir

تاریخ پذیرش مقاله: ۹۶/۹/۱۰

تاریخ اصلاح نهایی: ۹۶/۹/۲۸

تاریخ دریافت مقاله: ۹۵/۱۱/۱۹

مقدمه

برای کنترل پوشش پرسنل و تجهیزات مراکز بهداشتی درمانی، الگوهای ترافیکی به طور اختصاصی برای جلوگیری از انتقال عفونت و آلودگی طراحی شده‌اند. تعداد و تراکم میکروارگانیسم‌ها در مناطق خاصی از مراکز بهداشتی درمانی و همچنین محیط‌های خارجی بیرون از مرکز درمانی بالا می‌باشد [۱۴]. هنگامی که الگوهای ترافیکی در اتاق عمل اجرا می‌شوند، ورود و خروج افراد و تجهیزات به داخل دپارتمان تحت کنترل قرار می‌گیرد. این الگوها مرزهایی را بین مناطقی که منابع بالقوه عفونت هستند و مناطقی که میزان آلودگی آنها کمتر است، ایجاد می‌کنند. این مسئله بسیار مهم است چرا که میکروب‌های بیماری‌زا داخل لباس‌های معمولی افراد، کفش، مواد غذایی، حشرات، اشیاء و تجهیزات جمع شده و به داخل اتاق عمل منتقل می‌شوند. کمیته‌ی کنترل عفونت و کمیته‌ی مشترک دستورالعمل‌هایی را در این رابطه توصیه کرده‌اند که دپارتمان جراحی به سه ناحیه‌ی غیرمحدود، نیمه محدود و محدود تقسیم‌بندی شود که هر کدام از این نواحی بر اساس سطح ضدعفونی بودن تقسیم‌بندی می‌شوند. از آنجایی که پوشش پرسنل و آیتم‌های مراقبت از بیمار می‌توانند منابع آلودگی‌های باکتریایی باشند، افرادی که از بیرون اتاق عمل وارد دپارتمان جراحی می‌شوند باید به درستی پوشش جراحی مناسب برای ورود به منطقه‌ی نیمه محدود و محدود را بپوشند. کفشی که در مناطق محدود و نیمه محدود پوشیده می‌شود نباید در مناطق غیر محدود پوشیده شود [۱۵].

امیرفیض و همکاران در سال ۲۰۰۷ مطالعه‌ای را با عنوان ارتباط بین کفش اتاق عمل و عفونت زخم بعد از عمل انجام داده‌اند. در این مطالعه از کفش‌های سه گروه ۴۰ نفره در شروع و پایان روز کاری نمونه‌گیری صورت گرفت. نتایج حاصل از بررسی میکروبیولوژی نشان داد که وجود باکتری‌های پاتوژنیک بر روی تمام کفش‌ها باعث عفونت زخم بعد از عمل می‌شود و کفش‌های خارجی تأثیر بیشتری بر این عفونت و آلودگی دارد. همچنین این مطالعه نشان داد که باکتری‌های موجود در کف اتاق عمل ممکن است تا ۱۵٪ به تشکیل کلونی باکتریایی در اتاق عمل کمک کند [۱۶].

طیبه آراسته و همکاران در سال ۱۳۸۸ مطالعه‌ای را با عنوان بررسی آلودگی کفش‌های محیط‌های استریل و نیمه استریل اتاق عمل انجام داده‌اند. در این مطالعه از کفش‌های دو گروه ۱۲۰ نفره نمونه‌گیری به عمل آمد. نتایج حاصل از بررسی میکروبیولوژی نشان داد که شدت آلودگی دو محیط اختلاف معنی‌داری دارد ($P = 0,014$) [۸].

عفونت‌های بیمارستانی یکی از مشکلات بزرگ سیستم‌های بهداشتی درمانی می‌باشد [۱]. میزان شیوع این عفونت‌ها در کشورهای مختلف از ۵ تا ۳۰ درصد تخمین زده می‌شود که میزان آن در کشورهای در حال توسعه مانند ایران تا ۲۵ درصد گزارش شده است [۲، ۳، ۴]. در آمریکا سالانه ۱ میلیون و ۷۰۰ هزار عفونت بیمارستانی گزارش شده که در ۱۶ درصد آنها نیز مقاومت نسبت به آنتی‌بیوتیک‌هایی که برای درمان آنها به کار گرفته می‌شود، گزارش شده است [۵]. سالانه میلیاردها دلار صرف هزینه‌های ناشی از درمان این عفونت‌ها می‌شود [۶].

نتایج بعضی مطالعات میزان مرگ و میر بیماران دچار عفونت‌های زخم‌های جراحی را بیشتر از ۲۰ درصد گزارش کرده‌اند [۷]. آلودگی موجود در وسایل، محیط و پرسنل اتاق عمل، از عوامل ایجادکننده عفونت‌های بیمارستانی در بیماران می‌باشد [۱]. اتاق عمل به دلایلی چون بار کاری زیاد، پرسنل متعدد، تردد زیاد، و خیم بودن حال بیماران ارجاع شده، خونریزی و ترشحات عفونی بیماران از این نظر حساسیت بیشتری دارد [۸]. رشد میکروارگانیسم‌ها بر روی بسیاری از سطوح و وسایل موجود در اتاق‌های عمل می‌تواند منبع مناسبی برای انتقال آلودگی به افراد تحت عمل جراحی در بیمارستان‌ها باشد [۹]. مطالعات انجام شده میزان آلودگی میکروبی در اتاق‌های عمل را از ۲/۵ درصد تا بیشتر از ۵۰ درصد نشان می‌دهند [۱۰ و ۱۱]. بنابراین اتاق عمل می‌تواند یک منبع بزرگ عفونت‌های بیمارستانی باشد که توسط انواع گوناگونی از میکروارگانیسم‌ها ایجاد می‌شود. عفونت بعد از عمل جراحی می‌تواند باعث درد، ترمیم ناقص زخم، نیاز به درمان‌های اضافی از جمله آنتی‌بیوتیک‌ها، بستری بیشتر در بیمارستان و افزایش هزینه‌های بهداشتی درمانی شود. عفونت‌های بعد از عمل ممکن است باعث مشکلات جدی از جمله عدم دستیابی به هدف جراحی، عفونت خون، نارسایی اندام‌ها و حتی مرگ شود. راهکارهای پیشگیری از عفونت‌های موضع عمل در سه فاز قبل، حین و بعد عمل به کار می‌روند. از موارد قبل عمل می‌توان به پوشش مناسب مریض و پرسنل، کوتاه کردن موی محل عمل، آمادگی روده، آنتی‌بیوتیک درمانی پروپیلاکسی و ... اشاره کرد [۱۲ و ۱۳].

طبق استانداردهای عملی مرکز کنترل و پیشگیری بیماری و انجمن تکنولوژیست‌های جراحی، پوشش‌های اتاق عمل شامل کاور موی سر، ماسک، لباس‌های اتاق عمل، دستکش، گان و کفش می‌باشد.

با توجه به مشاهدات انجام شده توسط محققین و اظهارات پرسنل و سرپرستار اتاق عمل، بعضی افراد کفش‌های خود را پیش از ورود به منطقه‌ی نیمه محدود تعویض نمی‌کنند و کفش‌های منطقه‌ی غیر محدود به منطقه‌ی نیمه محدود و محدود برده می‌شود. این عمل به دفعات در طول روز تکرار می‌شود. از این رو این تحقیق با این هدف صورت گرفت تا علل و راهکارهایی جهت ارتقا روند تعویض کفش‌های منطقه‌ی غیر محدود در محل ورود به منطقه‌ی نیمه محدود ارائه و اجرا شود.

روش کار

مطالعه‌ی حاضر با رویکرد اقدام پژوهی در بازه‌ی زمانی تیر ماه تا آبان ماه ۱۳۹۵ (به مدت ۵ ماه) با رویکرد همکاری متقابل (mutual approach) بود که در بیمارستان منتخب وابسته به دانشگاه علوم پزشکی اصفهان انجام شد. در این رویکرد محقق و مشارکت‌کنندگان، طراحی و تصمیم‌گیری‌ها را با هم انجام دادند [۱]. ۱۷ نفر از پرسنل اتاق عمل به روش در دسترس انتخاب شدند. معیارهای ورود به مطالعه، رضایت به مشارکت در پژوهش بود. یک نفر از پژوهشگران پس از هماهنگی با مشارکت‌کنندگان، اهداف پژوهش را برای آنها توضیح داده و رضایت آنان را جلب کرد. سپس پرسشنامه‌ها بین نمونه‌های پژوهش توزیع شده و پس از پاسخ‌دهی پرسشنامه‌ها جمع‌آوری گردید.

ابزار گردآوری داده‌ها، پرسشنامه‌ی محقق ساخته بود که از طریق آن میزان آگاهی، علت و راهکارهایی برای «ارتقا روند تعویض کفش‌های منطقه‌ی غیر محدود در محل ورود به منطقه‌ی نیمه محدود» سنجیده شد و روایی آن توسط ۱۰ نفر از اعضای هیئت علمی گروه اتاق عمل و پرستاری دانشکده پرستاری و مامایی اصفهان تأیید شد و از ضریب آلفای کرونباخ نیز جهت تأیید پایایی پرسشنامه استفاده گردید که ضریب آلفای کرونباخ پرسشنامه ۰/۸۴ به دست آمد که مؤید پایایی بالای پرسشنامه بود. این پرسشنامه شامل دو بخش بود که بخش نخست آن داده‌های فردی و دموگرافیک واحدهای پژوهش را مورد بررسی قرار داد. بخش دوم شامل سه سوال باز بود که سوال اول آن در حیطه‌ی آگاهی افراد از وجود مشکل و سوال دوم و سوم به بررسی علت‌ها و راهکارهای این مشکل بود.

برای مطالعه‌ی حاضر یک چرخه‌ی عملی چهار مرحله‌ای (شناسایی مشکل، ارزیابی مشکل، برنامه‌ریزی برای حل مشکل و اجرا)

طراحی و اجرا گردید.

الف) شناسایی مشکل

محققین با حضور در بخش اتاق عمل بیمارستان مشکل حاضر را مشاهده نمودند. در این بخش کفش‌ها در هنگام ورود به منطقه‌ی نیمه محدود در محلی در نزدیکی رختکن تعویض می‌شد که موجب نارضایتی پرسنل و پزشکان و همچنین اتلاف وقت در هنگام ورود و خروج از اتاق عمل و ... می‌شد. در پی صحبت با رئیس اتاق عمل، سرپرستار اتاق عمل، مسئولین شیفت عصر و شب و برخی پرسنل با سابقه، مشکل فوق‌الذکر مورد تأیید آنها قرار گرفت. پس از تأیید کامل مشکل توسط مسئولین اتاق عمل، مجوز انجام تحقیق از دانشکده‌ی پرستاری مامایی اصفهان اخذ گردید.

ب) ارزیابی مشکل

به منظور تعیین علل مشکل و راهکارهای حل آن، پرسشنامه‌ای توسط محققین طراحی و توزیع گردید. این پرسشنامه شامل دو بخش بود که بخش نخست آن داده‌های فردی و دموگرافیک واحدهای پژوهش را مورد بررسی قرار داد. بخش دوم شامل سه سوال باز بود که سوال اول آن در حیطه‌ی آگاهی افراد از وجود مشکل و سوال دوم و سوم به بررسی علت‌ها و راهکارهای این مشکل بود. پرسشنامه در بازه‌ی زمانی ۲۰ شهریور تا ۱۵ مهر ماه بین رئیس اتاق عمل، سرپرستار اتاق عمل، مسئولین شیفت عصر و شب و ۱۷ نفر از پرسنل اتاق عمل توزیع گردید.

ج) برنامه‌ریزی

نتایج بعد از تکمیل پرسشنامه توسط ۱۷ نفر از پرسنل اتاق عمل به دست آمد. از ۱۷ نفر پرسنل اتاق عمل، تعداد ۱۵ نفر خانم و ۲ نفر آقا بودند. میانگین سنی شرکت‌کنندگان $9/07 \pm 35$ سال بود. ۹ نفر از این تعداد دارای مدرک کارشناسی و ۵ نفر مقطع کاردانی و یک نفر متخصص ارتوپدی و ۲ نفر کارشناسی ارشد بودند. میانگین سابقه کار آن‌ها $8/14 \pm 14$ سال بود.

در رابطه با سوال اول که بررسی میزان آگاهی افراد از مشکل موجود پرداخته بود، ۱۶ نفر از نمونه‌های پژوهش از وجود مشکل آگاهی داشتند و ۱ نفر از وجود آن اظهار بی‌اطلاعی کرده بود. در سوال دوم که در مورد علل وجود مشکل از افراد سوال شده بود، ۱۰ علت مختلف برای این مشکل توسط افراد به صورت پاسخ باز ذکر شد که در جدول ۱ آورده شده است.

جدول ۱- فراوانی و درصد فراوانی علل عدم تعویض کامل کفش‌های منطقه غیر محدود در محل ورود به منطقه نیمه محدود		
درصد فراوانی	فراوانی	علت
۲۰	۹	عدم آگاهی
۱۸	۸	نبود امکانات
۱۴	۶	نبود نظارت
۱۴	۶	بی‌توجهی پرسنل
۹	۴	نبود تابلو و علائم آگاهی‌دهنده
۹	۴	تعداد زیاد دانشجویان
۶	۳	نبود فضا
۶	۳	رفت و آمد زیاد
۲	۱	نبود مرز مشخص
۲	۱	تعداد زیاد پرسنل
۱۰۰	۴۵	مجموع

در سوال سوم که در مورد راهکارهای حل این مشکل از پرسنل به صورت باز سوال شده بود، ۱۰ راهکار مختلف توسط افراد ذکر شد که فراوانی آن‌ها در جدول ۲ آورده شده است.

جدول ۲- فراوانی و درصد فراوانی راهکارهای ارائه شده توسط پرسنل جهت تعویض کامل کفش‌های منطقه غیر محدود در محل ورود به منطقه نیمه محدود		
درصد فراوانی	فراوانی	راهکار
۲۸	۱۱	جداسازی کفش‌ها
۲۱	۸	نصب تابلو و علائم راهنما
۱۲	۵	مشخص کردن مرز
۱۲	۵	نظارت و برخورد مسئولین
۱۲	۵	کلاس‌های آموزشی ضمن خدمت
۵	۲	ضد عفونی کفش‌ها
۲/۵	۱	احساس مسئولیت پرسنل
۲/۵	۱	ساخت رختکن جدید
۲/۵	۱	تعبیه‌ی قفسه
۲/۵	۱	تهیه‌ی کاور کفش
۱۰۰	۴۰	مجموع

تمام مشکلات و راهکارهای پیشنهادی افراد مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند و بر اساس ماتریکس SF (مناسب بودن)، امکان‌پذیر بودن^۱، انعطاف‌پذیر بودن^۲، نمره‌دهی شدند (بیشترین نمره ۹ و کمترین ۳ بود) (جدول ۳).

۲- feasibility

۳- flexibility

۱- suitability

جدول ۳- نمره‌دهی راهکارها بر اساس ماتریکس SF (مناسب بودن، امکان پذیر بودن، انعطاف پذیر بودن)				
مجموع	مناسب بودن	امکان پذیر بودن	انعطاف پذیر بودن	راهکار
۸	۳	۲	۳	جداسازی کفش‌ها
۸	۳	۲	۳	نصب تابلو و علائم راهنما
۸	۳	۳	۲	مشخص کردن مرز
۸	۲	۳	۳	نظارت و برخورد مسئولین
۸	۳	۲	۳	کلاس‌های آموزشی ضمن خدمت
۳	۱	۱	۱	ضد عفونی کفش
۵	۱	۱	۳	احساس مسئولیت پرسنل
۵	۲	۱	۲	ساخت رختکن جدید
۵	۱	۲	۲	تعبیه قفسه
۵	۲	۱	۲	تهیه کاور کفش

بر اساس امتیازات جدول ۳ تعداد ۶ راه حل انتخاب و اجرا شدند: (۱) برگزاری کلاس آموزشی (۲) تهیه کاور کفش (۳) برگزاری جلسه (۴) نصب تابلو و پمفلت (۵) مشخص کردن مرز (۶) جداسازی کفش‌ها

جدول ۴- راهکارهای انتخاب شده و علت عدم رعایت آنها	
راهکار انتخاب شده	علت
برگزاری کلاس آموزشی توسط محققین	عدم آگاهی
تهیه کفش	کمبود امکانات
برگزاری جلسه با مسئولین برای نظارت بیشتر	عدم نظارت
نصب تابلو، پمفلت	بی‌توجهی پرسنل
جداسازی و تعیین مرز و نصب تابلو	نبود مرز مشخص و تابلو
جداسازی کفش‌ها	عدم نظارت، رفت و آمد زیاد

منتخب اصفهان در سال ۱۳۹۵ (یک مطالعه اقدام پژوهی) جهت بهبود وضعیت موجود و نیل به اهداف مدنظر استانداردهای عملی مرکز کنترل و پیشگیری بیماری و انجمن تکنولوژیست‌های جراحی بود. طبق استانداردهای عملی مرکز کنترل و پیشگیری بیماری و انجمن تکنولوژیست‌های جراحی، کفشی که در مناطق محدود و نیمه محدود پوشیده می‌شود نباید در مناطق غیر محدود پوشیده شود. مطالعات متعددی نشان دادند که تفاوت آلودگی بین مناطق زیاد است و تعویض کفش در بین مناطق غیر محدود و نیمه محدود می‌تواند منجر به کاهش آلودگی شود [۸ و ۱۶]. در این پژوهش نیز سعی شد تا تمامی راهکارهای موجود جهت بهتر شدن وضعیت موجود بررسی و راهکارهای ارائه شده اجرا شود. با برگزاری کلاس

تعداد ۴ راهکار نیز که به دلایل مختلف قابل اجرا نبودند حذف شدند. ۱- ساخت رختکن جدید: به دلیل نبود بودجه، عدم همکاری مسئولین ما فوق و نبود زمان و بر هم خوردن ساختمان اتاق عمل ۲- احساس مسئولیت پرسنل: نبود راه حل عملی مناسب برای افزایش و ارتقای حس مسئولیت پرسنل ۳- ضد عفونی کردن کفش ۴- تعبیه قفسه

بحث

هدف پژوهش حاضر، ارتقا روند تعویض کفش‌های منطقه‌ی غیر محدود در محل ورود به منطقه‌ی نیمه محدود در اتاق عمل بیمارستان

می‌تواند در ارتقا روند تعویض کفش‌های منطقه‌ی غیر محدود در محل ورود به منطقه‌ی نیمه محدود در اتاق عمل مؤثر واقع شود.

قدردانی

در پایان، پژوهشگران بر خود لازم می‌دانند تا مراتب تقدیر و تشکر خود را از افراد شرکت‌کننده در این مطالعه اعلام دارند.

آموزشی، تهیه‌ی کفش، برگزاری جلسه با مسئولین برای نظارت بیشتر، نصب تابلو، پمفلت و جداسازی و تعیین مرز در بین مناطق کفش‌های مناطق محدود و محدود کاملاً از هم جدا شد.

نتیجه‌گیری

نتایج مطالعه نشان داد همکاری بین پرسنل و مسئولین

مراجع

- 1- DUCCEL, G., FABRY, J. & NICOLLE, L. 2002. Prevention of hospital acquired infections: a practical guide. *Prevention of hospital acquired infections: a practical guide*.
- 2- NGUEN, Q., JAIMOVICH, D., PHARMD, R., DOMACHOWSKIE, J., TOLAN, R. & STEELE, R. 2004. Hospital- Acquired Infections. *Medicine*, 171.
- 3- ABDOLLAHI, E., RAHMANI, A., KHODABAKHSHI, B. & BEHNAMPOUR, N. 2003. Determine the knowledge, attitude and practice of nurses of Golestan University of Medical Sciences in control of nosocomial infections. *J Gorgan Uni Med Sci*, 5, 80-86.
- 4- LOBDELL, K. W., STAMOU, S. & SANCHEZ, J. A. 2012. Hospital-acquired infections. *Surgical Clinics of North America*, 92, 65-77.
- 5- KALLEN, A., MU, Y., BULENS, S., REINGOLD, A., PETIT, S., GERSHMAN, K., RAY, S., HARRISON, L., LYNFIELD, R. & DUMYATI, G. 2005. Active Bacterial Core Surveillance (ABCs) MRSA Investigators of the Emerging Infections Program 2010. Health care-associated invasive MRSA infections, 2008, 641-648.
- 6- VAN RIJEN, M., BONTEN, M., WENZEL, R. & KLUYTMANS, J. 2008. Mupirocin ointment for preventing *Staphylococcus aureus* infections in nasal carriers. *The Cochrane Library*.
- 7- BYRNE, D., LYNCH, W., NAPIER, A., DAVEY, P., MALEK, M. & CUSCHIERI, A. 1994. Wound infection rates: the importance of definition and post-discharge wound surveillance. *Journal of Hospital Infection*, 26, 37-43.
- 8- TAYEBI ARASTEHE, M., HATAM GOOYA, H. & POURJAHANI, S. 2009. Contamination rate of operating room boots in the operating theater of Twohid hospital, sanandaj, Iran, in September 2005. *Scientific Journal of Kurdistan University of Medical Sciences*, 14, 73-78.
- 9- AFSHAR, Y. S. & DIBA, K. 2004. Prevalence of bacterial and fungal flora in operating rooms in educational Institutions Urmia University of Medical Sciences. *Urmia Univ of Med Sci*, 15, 33-38.
- 10- ENSAYEF, S., AL SHALCHI, S. & SABBAR, M. 2009. Microbial contamination in the operating theatre: a study in a hospital in Baghdad.
- 11- SCHABRUN, S. & CHIPCHASE, L. 2006. Healthcare equipment as a source of nosocomial infection: a systematic review. *Journal of Hospital Infection*, 43, 239-245.
- 12- BOSCARD, V. M., LEVCHENKO, A. I. & FERNIE, G. R. 2010. Defining the configuration of a hand hygiene monitoring system. *American Journal of Infection Control*, 38, 518-522.
- 13- CONRAD, A., KAIER, K., FRANK, U. & DETTENKOFER, M. 2010. Are short training sessions on hand hygiene effective in preventing

- hospital-acquired MRSA? A time-series analysis. American journal of infection control, 38, 559-561.
- 14- Berry & Kohn's, Operating Room Technique, 2013, Twelfth Edition, 267-269.
- 15- Surgical technology: principles and practice / Joanna Kotcher Fuller, Julie Armistead.—6th Ed. 16- AMIRFEYZ, R., TASKER, A., ALI, S., BOWKER, K. & BLOM, A. 2007. Theatre Shoes—A Link in the Common Pathway of Postoperative Wound Infection? The Annals of The Royal College of Surgeons of England, 89, 605-608.

